

Dr. H.F. Kohlbrugge

Tekst: JOHANNES 1 vers 1-3.

In den beginne was het Woord, en het Woord was bij God, en het Woord was God. Dit was in den beginne bij God. Alle dingen zijn door Hetzelve gemaakt, en zonder Hetzelve is geen ding gemaakt, dat gemaakt is.

Eenvoudig en verheven luiden de woorden van het eerste Bijbelblad: "In den beginne schiep God de hemel en de aarde." "En God zeide: Daar zij licht! En daar werd licht." Eenvoudig en verheven luiden wederom de woorden van het eerste blad des Evangelies van Johannes: "In den beginne was het Woord, en het Woord was bij God, en het Woord was God." Was het één en dezelfde oorzaak, die Mozes en Johannes bewoog, om hun getuigenissen aldus te beginnen? Ik denk, dat dit zeer zeker het geval is. Johannes geeft in de laatste woorden van zijn eerste Zendbrief de oorzaak aldus aan: "*Kinderkens*", schrijft hij, "*bewaart uzelf van de afgoden.*"

Waar de overgang plaats heeft van de dode werken tot de dienst van de levenden God, de overgang van de eigengerechtigheid tot de gerechtigheid van Christus, van de zelfheiliging tot de heiliging des Geestes, van de werken tot het geloof, van eigen verdienste tot genade, van het willen en het lopen tot de genade van Christus, van de wet der zonde en des doods tot de Wet des Geestes des levens in Christus Jezus, daar begint men tot zijn eeuwige troost iets te verstaan van de verborgenheid, die in deze woorden ligt opgesloten; en waar aanvechting is om Christus en om der gerechtigheid wil, daar zal deze verborgenheid dengene, die in het gelove volhardt, hoe langer hoe meer ontdekt worden. Hetgeen mij van de verheven woorden, waarmee Johannes zijn Evangelie aanvangt, ontdekt is, deel ik u graag mee, u, wie het daarom te doen is, bij het geloof in Christus te volharden. Die echter wegens dit geloof dikwijls in allerlei aanvechting geraakt. Juist dezulken moeten in hun allerheiligst geloof versterkt worden; zij moeten vertroost en bemoedigd worden; zij moeten echter ook de gevaren kennen, waaraan wij, zolang als wij vlees en bloed met ons omdragen, blootgesteld zijn. De overigen, wie het er niet om te doen is bij het geloof in Christus te volharden, maar die altoos op vlees en de wandel naar het vlees zien, zullen er niets van verstaan en toch genoeg er van vernomen hebben, om op de dag der openbaring van Jezus Christus niets tot hun verontschuldiging te hebben. Het is een ervaring, die men in het dagelijks leven maakt, dat bijna niemand van de onderhorigen nauwkeurig op het woord let of stipt bij het woord blijft, hetwelk hij van degene verneemt, die over hem gesteld zijn. Wij zien dit inzonderheid bij de kinderen. Men wil het bevel weten, maar de eigenwijsheid komt er tussen, en men denkt: ik kan het ook wel anders doen; men vraagt naar het bevel, doch niet om dit te volbrengen, integendeel, om met het bevel en het woord naar eigen goeddunken te handelen. In het geestelijke is dit nog erger. De aard en natuur van Eva, om niet op het woord Gods nauwkeurig te letten, maar om het in de mond te nemen, er zelfs iets aan toe te voegen, het woord te verklaren en te laten verklaren naar eigen lust en begeerte, en ten leste het woord zelf prijs te geven, is ons aller natuur. Daarom schreef de Apostel Paulus eenmaal aan die van Korinthe: "Want ik ben

ijverig over u met een ijver Gods, want ik heb ulieden toebereid, om u als een reine maagd aan één Man voor te stellen, namelijk aan Christus. Doch ik vrees, dat niet enigszins, gelijk de slang Eva door haar arglistigheid bedrogen heeft, zo uw zinnen bedorven worden, om af te wijken van de eenvoudigheid, die in Christus is." (2 Kor. 11: 2 en 3)

Zowel uit deze plaats, als uit hetgeen ik gezegd heb, wordt het u duidelijk, dat Mozes daarom aldus begon: "In den beginne schiep God den hemel en de aarde", opdat de kinderen Israëls mochten bewaard worden van de afgoden, opdat zij dus in het geloof aan Christus blijven zouden. Daarom ook dat Johannes daarom zijn Evangelie aldus begint: "In den beginne was het Woord, en het Woord was bij God, en het Woord was God", opdat de zinnen der gelovigen niet zouden bedorven worden, om af te wijken van de eenvoudigheid, die in Christus is. Zo zijn dan deze woorden van Johannes, die als het ware een echo der woorden van Mozes zijn, ook voor ons geschreven, en zouden wij tot een opschrift boven zijn eerste hoofdstuk de woorden willen zetten: "*Kinderkens, blijft in Hem.*"

Wanneer wij nu onze aandacht gaan wijden aan de veertien eerste verzen van dit hoofdstuk, dan wil ik de inhoud daarvan zo kort en zo duidelijk mogelijk aangeven, terwijl ik u de volgende zeven vragen ter ernstige overweging voorstel:

1. Waarom noemt de Apostel Johannes Christus hier: "het Woord"?
 2. Waar moeten wij ons bevinden, zo wij bij God willen zijn?
 3. Hoe is het dagelijks brood voor ons gewis, en waardoor wordt het ons verzekerd?
 4. Waar ligt het onderpand van ons geestelijke en eeuwige leven?
 5. Hoe onderscheid ik waarheid van dwaling?
 6. Waarin ligt de macht en de bevoegdheid, om te mogen geloven, dat ik een kind Gods ben?
 7. Op welke grond kan ik verwachten, dat ik met het geloof niet bedrogen zal uitkomen?
- In dit morgenuur behandelen wij de eerste drie vragen.

1.

De Apostel noemt hier Christus het Woord, omdat God gesproken heeft, toen Hij de hemel en de aarde schiep; want aldus lezen wij: "En God zeide: Daar zij licht! En daar werd licht." Zo heeft dan God ook gesproken, toen er nog niets was. Toen God sprak, uitte Hij Zich; er ging een woord van Hem uit. Ons is wel bekend, dat God Geest is; hemel en aarde zijn echter niet Geest", maar "stof" zijn iets, dat men zien en tasten kan, iets wat vergankelijk is. Wat nu zichtbaar en vergankelijk was, kon de onzichtbare God niet daarstellen; dat zou met Zijn Wezen niet in overeenstemming geweest zijn, tenzij Hij het schiep als een openbaring van Zijn barmhartigheid. Maar deze openbaring van Zijn barmhartigheid kon alleen plaats hebben door middel van Zijn Zoon, Die het in de eeuwige raad des vredes op Zich genomen had uit een schepping, die ineens stortte, een nieuwe schepping voort te brengen. Zo schiep dan God de hemel en de aarde in Christus, zoals de Apostel Paulus aan de Kolossenzen schrijft: "Want door Hem, dat is Christus, zijn alle dingen geschapen, die in de hemelen en die op de aarde zijn, die zienlijk en die onzienlijk zijn, hetzij tronen, hetzij heerschappijen, hetzij overheden, hetzij machten; alle dingen zijn door Hem en tot Hem geschapen." (Kol. 1:16) zo uitte Zich dan God door Christus, zo was dan Christus het Woord Gods. En dat Woord *was in den beginne*, dat is: Het was er, toen nog niets geschapen was. Nu weet u wel, dat God ook tot ons niet spreken kan. Geest kan Zich met vlees niet inlaten; ook kan vlees Geest niet verstaan. Alleen God kan God verstaan. Buitendien kan God met ons niet spreken, omdat wij zondaars zijn, en Hij heilig is. Dit weet u wel van het spreken Gods op de berg Sinaï De kinderen Israëls meenden te moeten sterven, toen zij de stem van God vernamen. Niet anders zou het ook ons gaan. Daarom heeft God Zijn woord tot ons gezonden, Christus, en is dat Woord vlees geworden. Een mens, in gedaante gevonden als wij, heeft tot ons gesproken, en door Hem heeft God tot ons gesproken. Hij heeft ons God geopenbaard in Zijn barmhartigheid en heeft ons gezegd, hoe wij voor de heilige God

rechtvaardig mogen zijn, en wat voor Hem rechtvaardig is, namelijk: dat wij aan Zijn woord, aan Zijn Zoon, geloven, dat wij bij en in dat Woord, Christus, moeten blijven. Daarom schrijft ook dezelfde Apostel: "Niemand heeft ooit God gezien, de Eniggeboren Zoon, Die in de schoot des Vaders is, Die heeft Hem ons verklaard." (Joh. 1 vers 18) Hij is de Middelaar Gods en der mensen, de beloofde Profeet, Die ons zegt, dat God en hoe God gedachten des vredes over ons heeft. Daarom moeten wij in dit Woord blijven. Alleen op zodanige wijze weten wij, hoe God over ons denkt; alleen zo, of en hoe Hij ons goedgunstig en genadig wil zijn; ook, wie de rechte en ware en levende God is. Blijven wij niet in dat Woord, dan weten wij niets van God, dan dat Hij een verterend Vuur is, dat wij voor Hem verdoemd zijn, dat Hij in een eeuwig en ongenaakbaar licht woont, dat Hij door al onze godsdienst, door al onze wijsheid, door al ons werken en willen begrepen noch gekend kan worden.

II.

De geschiedenis der verschillende wijzen van godsdienst leert ons, dat de mens, ofschoon hij de verdiende straf vreest, toch graag bij God wenst te zijn, menende, dat hij het goed zou hebben bij God, en dat God jegens hem vriendelijk en goedgunstig gezind zou zijn. De natuurlijke mens houdt de duivel voor zijn god; maar welke gedachten hij zich ook van God maakt, hij sluipt steeds om Hem heen, om zich door offergaven zijn toegenegenheid te verwerven; daarmee bewijst hij, dat het gevoel van "van God gescheiden" te zijn, hem kwelt en plaagt, en dat hij graag bij God zou wezen. De mens daarentegen, die door de heilige Wet Gods van zijn zonden overtuigd is, ziet zijn ganse rampzaligheid daarin, dat hij het hoogste en beste, het heilige en alleen goede Wezen met zijn zonden beledigd heeft, en hij beseft, dat er alleen dan gelukzaligheid voor hem te wachten is, indien hij weer bij God, weer in Zijn genade mocht aangenomen worden. Nu dan, waar moeten wij ons bevinden, zo wij bij God willen zijn? Zekere kerk zegt van ouds af: *"Dan moet u van onze kerk zijn; onze kerk is de oudste, zij bestaat sedert de dagen der schepping; bevindt gij u in onze kerk, dan bevindt gij u bij God."* Deze kerk maakt het evenals de valse apostelen en de valse broeders in de tijd van Johannes, die zeiden: "Gij moet u bij ons bevinden, uzelf houden aan de inrichtingen en wetten van Mozes en aan onze leer. Johannes en degenen, die het met hem houden, hebben alleen Christus en het Evangelie; maar wij hebben Wet en Evangelie, Mozes en Christus, en als gij u bij ons bevindt, dan bevindt gij u bij God; want Mozes en zijn Wet zijn bijna zo oud als de wereld." Daarop ziende schrijft de Apostel: wenst u bij God te zijn, wenst u bij Hem in genade te wezen, blijft dan bij het geloof aan Christus, blijft bij Christus, blijft in het Woord Dat was in den beginne, en dit Woord was bij God. Zo kan dat Woord alleen u zeggen, hoe het met u bij God gesteld is, of en hoe God gedachten des vredes over u heeft, of God u genadig en genegen is. En dit Woord is getrouw; wat Het u uit God en van Godswege zegt, dat kan u niet bedriegen; dat kan Het zeggen door Zijn Eigen natuur; want het Woord, Hetwelk in den beginne was, Hetwelk bij God was, Het was God, gelijk Hetzelve ook tot ons gezegd heeft: "Geloof Mij, dat Ik in de Vader ben, en de Vader in Mij is." (Joh. 14:11) En dit Woord was in den beginne bij God. Dit laatste herhaalt de Apostel met opzet, opdat wij voor gewis en zeker houden, dat de oudste grond en bodem, die er is, en waarop wij ons moeten bevinden, Christus is, het Woord is, en bevinden wij ons in Hem, dan bevinden wij ons bij God; want Hetzelve was reeds bij God, toen nog niets geschapen was, dus voor alle eeuwigheden. Dat is nu, meen ik, klaar en duidelijk door de Evangelist gesproken; te weten: dat, als wij in Jezus Christus geloven, als wij in dat Woord blijven, wij voorzeker zalig worden, vermits wij bij God zijn, als wij ons in dat Woord bevinden, Hetwelk ons alleen een onbedrieglijk onderwijs geeft, en ons zegt, welke gedachten God over ons heeft. Immers, wij mensen zijn zo gesteld, dat wij, als wij de bewustheid hebben van God gescheiden te zijn, weer wensen bij God te zijn; daar zoeken echter vlees en verstand een grond en bodem, waarop zij menen voor God te kunnen bestaan, bij God te kunnen zijn en blijven. Men zoekt als het ware een schuilplaats op, waar men meent geborgen te zijn, gelijk Noach in de ark. Wij bedenken allerhande middelen en middelaars, zolang als wij aan onszelf zijn overgelaten; en hoe meer wij geloven of menen, dat zo'n grond, zo'n schuilplaats, zulke middelen en middelaars rechtstreeks van God tot ons komen, voor des te heiliger en meer betrouwbaar achten wij ze, om de zaligheid van onze zielen daarop te gronden, om met, door en in dezelve bij God te blijven. Dat is de theologie der rede en

des vleses; haar komt de Christus, het Woord, niet eens in de gedachten op, al neemt zij Hem ook gedurig op de lippen. Zo zoekt het dan de grote hoop in een zogenaamde algemene kerk; de geleerden zoeken het in de apostolische vaders en in de kerkvaders. Zo zocht men het in de tijd van onze Heere en Zijn discipelen bij Mozes. "God heeft met Mozes gesproken", zeide men; "als wij dus maar de overoude Mozes geloven, die Gode zó nabij was, dan zijn wij ook nabij God." Zelfs heeft men later een "moeder Gods" uitgedacht, die, zo men meende, wel Gode nabij zijn moest; en anderen hebben weer andere heiligen, die mannen van naam zijn van oudsher. Zo'n overoude grond, zulke oude schuilplaatsen, kasten en kisten, zulke heiligen, die in de onmiddellijke nabijheid Gods zouden zijn, worden door het Evangelie aan het vlees en aan het verstand met één slag ontnomen. Wilt u het Woord uit de mond Gods? *Christus* is dat Woord. Wilt u een oude, ja de oudste grond? In den beginne was dit Woord. Wenst u een in de onmiddellijke nabijheid Gods? Het Woord was bij God. Wenst u een getrouwe Heilige, Die uit God nemen en u geven kan, wat u nodig is, om rust te hebben voor uw ziel, zodat gij, Hem hebbende als Degene, Die u genegen is, ook verzekerd zijn mag van de genegenheid en goedgunstigheid Gods? Het Woord was God. Begeert u dus zekerheid van de eeuwige zaligheid uwer zielen, begeert u een te hebben in en uit de onmiddellijke nabijheid Gods, begeert u God Zelf te hebben, begeert u een oude, ja oudste grond en een zekere toevlucht? Ik verkondig u Christus, het eeuwige Woord des eeuwige Vaders: *Datzelve was in den beginne bij God.* Zo baat hier dan geen Mozes, geen wet, geen kerk, geen paus, geen heilige of allerheiligste, geen werk, geen verstand of rede of wil van het vlees, geen offer of gave van zijnentwege, maar alleen het geloof in het eeuwige Woord des eeuwige Vaders. Is men in dit Woord gevonden, blijft men in dit Woord, heeft men hetgeen in den beginne was, hetgeen bij God was, zo heeft men God; zo heeft men hetgeen bij God was, toen nog niets geschapen was, zo heeft men Gods barmhartigheid, door welke alle dingen geschapen zijn, die geschapen zijn.

Juist daarom antwoordden Paulus en Silas die stokbewaarder te Filippi, die in zijn binnenste geheel verslagen gevraagd had: "Lieve heren, wat moet ik doen, opdat ik zalig worde?" niet: "Geloof in Mozes, houd u aan ons, geloof in ons", maar: "Geloof in de Heere Jezus Christus, en u zult zalig worden, u en uw huis." (Hand. 16: 31) Een koninklijk Evangelie, mijn Geliefden, is dit Evangelie, hetwelk allen, die in Christus, het eeuwige Woord des Vaders, gelovig zijn geworden, zo getrouw vermaant, zich toch niet door overgeestelijke voorstellingen van dit Woord te laten afbrengen, maar bij de eenvoud die in Christus is, te blijven. Men smaakt echter de zoetheid van dit Evangelie eerst dan, wanneer in bange aanvechting elke andere grond onder de voeten is weggezonden, wanneer men met elke andere, zij het ook nog zo geroemde, oudheid, met alle andere heiliging en allen vleselijke, dweepzieke omgang met God is te schande geworden, en men dan midden in zijn verlorenheid zich door de armen van dit eeuwige Woord vond opgenomen. Hoort men het van Hem: "Wees niet langer ongelovig, maar gelovig", dan roept men met Thomas Hem aanbiddende toe: "Mijn Heere en mijn God!" en, gezonden zijnde op dat eeuwige Woord, Hetwelk in den beginne bij God was, gevoelt men, dat de leegte in het hart is gevuld. Het eeuwig van-God-gescheiden zijn is uit het midden weggedaan; met en in dit Woord bevindt men zich bij God. En wat heb ik nu nog zulke schepselen nodig, die mij niet tot God hebben kunnen brengen? Ik berust voor de zaligheid mijner ziel in de enige Naam, die onder de hemel de mensen gegeven is, de naam Jezus Christus. Dat is wel een hoge vlucht, die de Evangelist neemt, als hij schrijft: *en het Woord was God.* Dat dit Woord, Christus, God is, spreekt vanzelf. De Apostelen, die alles uit Mozes en de Profeten ontleenden, hebben de naam "HEERE", of "Jehovah" bij Mozes en de Profeten niet anders verstaan dan van de Engel des verbonds of van het Woord Gods, dat is, van Christus, want zij wisten, dat God met de mensen nooit anders gesproken heelt dan door Dien, Die ééns Wezens en van dezelfde Goddelijke natuur met God was, en Die het op Zich genomen had, een metgezel en broeder der mensen te worden, opdat God door Hem in mensen een welbehagen zou kunnen hebben, en mensen door Hem bij God mochten zijn. En omdat dit nu als vanzelf spreekt, schrijft de Apostel en Evangelist niet: het Woord is God, maar het Woord was God, of: God was het Woord. Immers wij mogen geen oude Mozes tussen God en Zijn eeuwig Woord invoegen, ook geen ander woord, geen oude wet, geen oude kerk, geen heiligen, maar wij hebben het Woord te horen en Het in ere te houden, bij het Woord te blijven en in Het te geloven; welk Woord niet

als het ware een nieuwe God is geworden, zodat wij iets ouders tot grond van onze zaligheid zouden moeten leggen, integendeel: dit Woord is de oude God geweest, Dezelfde, Die God was, toen er nog niets was. Want het gaat hier om de rechte aanbidding, om het ware geloof, om de enige grond, opdat wij bij God zijn mogen; en als wij nu, met zonde en nood bezwaard zijnde, de waren God wensen te vinden, dan hebben wij goed uit onze ogen te zien en ons af te vragen: aan wie alleen heb ik mij te houden, opdat ik tot God kome en bij God zij? En daar hebben wij dan Christus, het Woord! "Ja maar, is dit dan geheel betrouwbaar en zeker, zodat wij God hebben, wanneer wij het Woord hebben?" Vraag uzelf dan alleen dit: waardoor is alles ontstaan, wat ik met mijn ogen zie, te weten: hemel en aarde, licht, water en lucht, zon, maan, sterren, bomen, gras, vissen en andere dieren? en waardoor ben ik zelf ontstaan? Daarop antwoordt ons het Evangelie: *door het Woord zijn al deze dingen gemaakt, alle dingen door Christus, en zo ook ik.* En toen alle dingen geschapen werden, toen was Hij God, en zo is Hij het nog. Zo heb ik dan de waren God en ben bij de waren God, als ik Hem heb en bij Hem blijf.

III.

Daarom laat ook de Evangelist terstond volgen: *Alle dingen zijn door Hetzelve gemaakt, en zonder Hetzelve is geen ding gemaakt, dat gemaakt is.* Het ware voor dit leven van geen nut, hieruit enkel te willen bewijzen, dat het Woord, Christus, de Schepper is van al hetgeen buiten God bestaat, en dat Hijzelf geen schepsel is; of te willen beweren, dat de Evangelist dit alleen daarom zou geschreven hebben, om een goddeloze leer tegen te gaan en te bestrijden, naar welke Christus, het Woord, een schepsel zijn zoude. Ofschoon wij met alle recht uit de woorden van Johannes tegen zulke goddeloze leer afleiden: Hijzelf, door Wie alle dingen gemaakt zijn, is niet gemaakt, maar Hij was, toen nog niets gemaakt was; en omdat Hijzelf niet gemaakt is, zo is Hij geen schepsel, maar éénswezens met de Vader; want dat, wat Wezen heeft en geen schepsel is, is God. Niettemin weten wij uit de Brief van Paulus (Kol. 1: 17 19) wat de reden is, weshalve de Apostelen dit zo zeer op de voorgrond zetten, dat alle dingen door het Woord, Christus, gemaakt zijn, namelijk: *opdat wij geworteld en opgebouwd zouden zijn in Hem, bevestigd in het geloof in Hem;* opdat wij dus aan, bij en in het Hoofd van Zijn Gemeente blijven; weshalve ook de Apostel Paulus schrijft: "En Hij is voor alle dingen, en alle dingen bestaan tezamen door Hem", en wederom: "Want het is des Vaders welbehagen geweest, dat in Hem al de volheid wonen zou."

Wij hebben echter uit deze Schriftwoorden te leren, hoe geheel afhankelijk wij zijn van dit Woord, Christus, en hoe wij alle dingen van Hem hebben te verwachten, en hoe Hij nog alle dingen voor ons scheppen en tot stand brengen kan en zal, indien wij in Hem geloven en in zulk geloof onwankelbaar in Hem blijven. Want het is geen lichte verzoeking, als de vraag bij ons opkomt: "Hoe kom ik dan met dit Woord, zonder iets anders te hebben, door de wereld?" Immers juist in de wereld mag dit Woord, Christus, volstrekt niets gelden, en niemand in de wereld wil Hem een cent geven. En als gij u bij het Woord, Christus, houdt, uw vertrouwen alleen op Hem stelt, met een onwankelbaar geloof in Hem blijft, dan zult u niets zien, het zal enkel geloofszaak blijven, ja zo, dat u zelfs verliezen en verlaten moet wat u hebt. Hebt u de zegen door dit Woord, dan kunt u de stad der goddeloosheid en ongerechtigheid achterlaten, het ganse Babel van de wandel naar vlees, bovendien uw lieve vriendschap en broederschap, die van dit Woord niets wil horen of weten; neem dan het kruis van Christus op u en begeef u daarmee op weg, zonder te weten, waar het heen moet. Maar ziet, dit is nu juist het moeilijkste stuk van het geloof, waarbij menigeen tot de vorige wandeling terugkeert en met al zijn Godsdienst te gronde gaat, dat men het namelijk niet voor zeker en waarachtig kan houden, dat, wanneer men in dit Woord. In Christus, blijft, zonder uitkomst en doorkomen te zien, dit Woord nochtans voor zijn getrouwe belijders dag aan dag alles tot stand brengen en voor hen scheppen kan en zal, wat zij behoeven, om niet alleen door dit ellendige leven door te komen, maar ook, voor en na, voor zich genade en eer bereid te zien, en zo toegerust te worden, dat zij eenmaal geheel en al heilig en onberispelijk zullen bevonden worden voor dat Woord, aan Hetwelk zij gehoorzaam waren en getrouw bleven, alles overgevend, wat met dit Woord niet overeenstemt. Immers, indien alle dingen door Hetzelve gemaakt zijn, dan zijn ook alle dingen van Hem

afhankelijk, en moeten alle dingen Hem, als aan hun Schepper, onderdanig zijn, opdat alles tezamen diene tot eer van Zijn Naam en ten goede van Zijn uitverkorenen, van degenen, die Hem gehoorzaam zijn; gelijk het ook uit de geschiedenis der heiligen en uit de ervaring van alle vromen wel openbaar is, hoe alle schepselen hun ten dienste zijn moeten. Zie, de zon en de maan dienden Jozua, de sterren des hemels een Abraham en een Debora; de wateren, de steenrots, de kwakkelen en het Manna dienden de kinderen Israëls, om niet te spreken van hetgeen in Egypte bij de tien plagen geschiedde. De raven hebben de Profeet Elia moeten dienen; hem en der arme weduwe diende het weinige meel in de kruik; de weinige olie ener arme Profetenvrouw. O, waar zouden wij beginnen, waar eindigen, om te bewijzen, hoe alle dingen door het Woord, Christus, gemaakt zijn, en hoe zij allen, die in het geloof in Hem blijven, al is het ook, dat zij in een ogenblik van hooploosheid uitroepen: "al deze dingen zijn tegen mij!" het nochtans bevinden, dat het Woord alle dingen gemaakt heeft, en dat Het derhalve alles in zijn hand heeft, om zo te besturen, dat openbaar wordt, hoe alles ten hun dienste gemaakt is en hun ten goede bestaat. En wederom: dewijl zonder het Woord, Christus, niets gemaakt is, wat gemaakt is, zo bestaat niets, noch in de hemel noch op de aarde, dat zich zonder Hem zou kunnen roeren of bewegen. Wolken, wind en weder, zon, maan en sterren, de geweldige wateren, zelfs alle engelen in de hemel vermogen niets zonder Hem; dan bestaat ook ons brood- en ons water, het doorkomen door deze wereld, onze broodwinning, geld en goed, vrouw en kind, broeder en zuster, en wie ons dierbaar zijn, huis en hof, kleren en schoenen, al deze dingen bestaan niet zonder Hem; er is niets, dat zijn eigen heer en meester is, integendeel: Hij is de Heer en Meester van alle dingen, Hij, Christus, het Woord, want Hij heeft alle dingen gemaakt, en zonder Hem is geen ding gemaakt, dat gemaakt is.

Zo is dan de hoofdsom van deze evangelische leer, die ons de Heilige Geest door de Evangelist Johannes hier mededeelt, deze: *wilt u met uw huis zalig worden, zo geloof in Christus, het eeuwige Woord des eeuwige Vaders.* Dit Woord was er, toen er nog niets was. Geloofd u in dat Woord, bevindt gij u in dat Woord, dan bent u bij God; want Dat was bij God, toen er nog niets was. Blijft u in dat Woord, dan hebt u de waren God, want dit Woord was God. Blijft u in dat Woord, dan bevindt gij u op de ouden en oudsten grond van het Goddelijk welbehagen; want dit Woord was in den beginne bij God Blijft u in dat Woord, dan zal het u aan niets ontbreken, dan vermag geen ding iets tegen u, maar alle dingen moeten voor u zijn; dit Woord zal wel raad weten, het zal wel voor u scheppen en tot stand brengen wat u behoeft, zodat u het goed hebt en met eer door de wereld komt. Dit zij alleen uw zorg, dat u blijft in het Woord, dan zal het Woord er wel voor zorgen, dat u genade en eer vinden zult en een zalig einde bovendien. Dan zal u niets in de weg kunnen wezen, want alle dingen zijn door Hetzelve gemaakt, en zonder Hetzelve is niets gemaakt, dat gemaakt is.

Hierbij zullen wij het voor ditmaal laten. Wij hebben gezien, hoe deze evangelische woorden ons de waren grond des geloofs in Christus en der gehoorzaamheid jegens Hem leren, opdat wij ons toch nimmer van dat geloof laten afbrengen. Welgelukzalig zijn wij, als wij van onszelf belijden, dat wij van nature zulke afvalligen zijn, dat wij volstrekt niet vermogen in het Woord, in Christus, te blijven, en zulke ongelovigen, dat wij, als het er op aan komt, zo geheel niets aan dit Woord durven toevertrouwen. Immers als wij deze onze ellendigheid recht bekennen, dan zullen wij door dit Evangelie te meer ons vermaand gevoelen, om toch vooral bij dit Woord, Christus, te blijven, en zullen geleerd hebben Hetzelve hoog in ere te houden als een Woord, in Hetwelk wij God en alle dingen hebben, en zonder Hetwelk wij niets hebben, gelijk er dan ook zonder dit Woord geen ding bestaat. De God nu van alle barmhartigheid verlene ons de genade van Zijn Heilige Geest, opdat zo'n getuigenis van het Woord, van Christus, in ons leve, zo zullen wij in alle dingen goede moed hebben, om bij het geloof in Christus te volharden, zullen ook geen anderen grond of troost willen hebben beide in leven en in sterven, *dan dat Woord, Hetwelk in den beginne was.* AMEN.